

ניוזלטר

חפצי תרבות ממלחמת העולם השנייה

צילום Catharina Gerritsen

חקירת חפצים בעת "יום לחקר המוצא" ב-12 באפריל 2023

המשתתפים בסדנאות החלו לעבוד בקבוצות על מקרים שונים. הם גילו שעל ידי בדיקת המוצא ניתן לגלות איזה מסלול עשתה יצירת אמנות מסוימת, ושלעתים קרובות קשה לשחזר את היסטוריית המוצא. אנו נזכור את היום הזה כמעורר השראה וכמקום לדיונים והרהורים.

סקירה של "יום לחקר המוצא" מ-12 באפריל 2023

קבוצת העבודה הגרמנית לחקר המוצא (Arbeitskreis Provenienzforschung) הכריזה על יום הרביעי השני באפריל כ"יום הבינלאומי לחקר המוצא". ה-RCE החליטה להצטרף מעכשיו גם היא ליום הרביעי השני באפריל, והשנה היא ארגנה לראשונה מספר פעילויות לחוקרי מוצא מתחילים מהתחום המוזיאוני. המשתתפים הגיעו מארגונים ומוזיאונים שונים, היו שם סטודנטים מתחומי לימוד שונים וגם אנשים עצמאים. ביום זה התקיימו מספר ישיבות מליאה. מטעם הארכיון הלאומי ההולנדי הועברה הרצאה בנושא ארכיוני המלחמה הגדולים וחשיבותם לחקר האמנות שנאספה במהלך מלחמת העולם השנייה. מטעם "הקרן המוזיאוני הוחסטידר" (Hoogsteder Museum Stichting) הוסבר כיצד על חוקר מוצא לאסוף נתונים ובאילו סיפורים מגוונים נתקלים במהלך מחקרים אלה. אחר הצהריים התקיימו סדנאות מעשיות שאורגנו על ידי RKD - המכון ההולנדי לתולדות האמנות – ועל ידי ה-RCE.

לימודי התמחות בנושא ההשבה

מקומות התמחות לסטודנטים לתואר שני זה. במהלך ההתמחות מבצעים הסטודנטים במשך 5 חודשים מלאים מחקרי מוצא מעשיים לגבי חפצים בעלי רקע של מלחמת העולם השנייה, רקע קולוניאלי או סחר בלתי חוקי, או הם מבצעים מחקר מדעי בנושאים הנוגעים לביזה והשבה. לימודי מאסטר אלה מכשירים דור חדש של חוקרי מוצא.

בספטמבר יתחילו לימודי ההתמחות החדשים בנושא ההשבה במסגרת לימודים לתואר שני בלימודי מורשת (Master Heritage Studies) (באוניברסיטת אמסטרדם, אשר פותחו בשיתוף עם מרכז המומחים להשבה של NIOD (הארגון לחקר המלחמה) ומספר שותפים כמו מוזיאון אלארד פירסון (Allard Pierson)). ה-RCE הבטיחה להציע באופן קבוע

בניוזלטר זה אנו מביאים לכם מידע על הפעילות של "הסוכנות הממשלתית למורשת התרבות" (RCE) בנושא נכסי התרבות שנבזזו, הוחרמו או נמכרו בכפייה לפני או בזמן מלחמת העולם השנייה. כמו כן אנו מפנים אל מידע מעניין של הארגונים שעמם אנו משתפים פעולה באופן הדוק, כגון "ועדת ההשבה" ו"המכון לחקר המלחמה, השואה ורצח עם" (NIOD).

צילום RCE

משתתפים במהלך הסדנה

סדנה ניידת מעשית לחקר המוצא 1933-1945

היועצים של "חפצי תרבות ממלחמת העולם השנייה" פיתחו סדנה בגרסה ניידת: "סדנה מעשית לחקר המוצא 1933-1945". גרסה ניידת זו נועדה לקיים סדנאות במקום זה או אחר ולא בבניין הארכיון הלאומי. המשתתפים יכולים להתחיל לבד לחקור את המוצא תוך התמקדות בשתי יצירות אמנות. מתוך חומרי המקור הזמינים ניתן לאתר את המסלול שעבר החפץ. ב-8 במאי נוכחו היועצים במוזיאון W בווירט (Weert) בפגישה עם קבוצת מומחים מ-"חפצי אמנות באזור – מהדורת לימבורג" (Roerend in de Regio – Editie Limburg): "זה היה מאוד מעניין ומאלף לראות כיצד מתקדם חקר המוצא למטרות השבה. מחקר זה הכרחי כדי להעביר בסופו של דבר את יצירת האמנות לבעליה החוקיים.

בקיזור

< באפריל יצא לאור הניוזלטר ה-16 של רשת הוועדות האירופיות להשבת חפצי אמנות שנבזזו על ידי הנאצים (Network of European Restitution Committees on Nazi-looted Art). < לפרופסור רוֹדִי אַקָארֵט הוענקה ב-8 ביולי 2023 חברות לשם כבוד של "האיגוד ההולנדי להיסטוריוני האמנות". אות כבוד זה הוענק לו בזכות תרומתו לנראות הציבורית של המקצוע תולדות האמנות בכלל, ותפקידו במחקר המוצא של אמנות שנבזזה במהלך מלחמת העולם השנייה והשבתה בפרט. < ועדת ההשבה מינתה יושב ראש חדש וחבר וועדה חדש. פרופסור עו"ד א.א.י.מ. ון מירלו מונה כיושב ראש, פרופסור עו"ד ס.ה.ה. יאנסן מונה כחבר ועדה. [פרטים נוספים באתר האינטרנט.](mailto:restitutie@cultureelerfgoed.nl)

שאלות או הגשת בקשה?

האם אתה מחפש מידע על ההשבה או אוסף נכסי האמנות ההולנדי? הסוכנות הממשלתית למורשת תרבות של הולנד מהווה נקודת הקשר הראשונה למי שעשויים להיות בעלי זכויות ולמנהלי אוספים לגבי מדיניות ההשבה, הנהלים וחקר המוצא. כדי להקל את ההגשה של בקשת השבה. חוקרים יכולים לבקש עצות לגבי הביצוע של חקר המוצא ולקבל הפניה לארכיונים וארגונים זמינים שיכולים לסייע בכך. אנו מנגישים מידע בין היתר באמצעות [האתר שלנו](mailto:restitutie@cultureelerfgoed.nl). שם תראו גם כיצד להגיש בקשה להשבה. בעלי עניין, חוקרים, סטודנטים ומתעניינים אחרים עם שאלות יכולים לפנות לדוא"ל restitutie@cultureelerfgoed.nl.

נשמח לעזור.

בלוגים כעזרה בחיפוש בפברואר, מרץ, אפריל ומאי

"עזרה בחיפוש המוצא" (Hulp bij Herkomst) הוא בלוג חודשי העוסק בחקר המוצא של חפץ מאוסף נכסי האמנות של הולנד (NK). אוסף זה כולל בין היתר חפצים שהוחזרו להולנד לאחר מלחמת העולם השנייה, כמו ציורים, יצירות על נייר, אך גם רהיטים וחפצי קרמיקה. על ידי דחיפה משמעותית מעין זו למחקר, אנו מקווים למצוא נתוני מוצא חדשים. בבלוג של פברואר הוצג אולר ממחוז זילנד, בחודש מרץ ניתן היה להתפעל משיטח קרבאג (Karabagh) עם דוגמה פרחונית, אפריל התמקד בנוף ימי עם ספינת מפרש ובמאי הוצג גביע מזכוכית... [קראו את הבלוגים.](#)

הנס ון בארטלס, נוף ימי, 1904. מספר מלאי NK3282, 17,5 x 22,2 ס"מ.

אנליס קול, נינה וייסבק ופרי סריר במחסן לדברי אמנות של "מורשת תרבותית". רבים מציורים אלה הוחזרו מגרמניה לאחר מלחמת העולם השנייה.

ביקור של CJO אצל CCNL ב-1 במאי

ב-1 במאי ביקרו חנן הרצברגר (יו"ר) ודייב היילברון (גזבר) של "הארגון היהודי המרכזי" (CJO) במרכז האוספים של הולנד (CCNL) והתקבלו על ידי סוזן לאמרס (מנהלת כללית של RCE) ואיריס לומן (ראש מחלקת חפצי אמנות). האדונים הרצברגר והיילברון קיבלו הסבר על מדיניות ההשבה ההולנדית וצפו בחפצים שונים מאוסף נכסי האמנות של הולנד.

משמאל לימין: דייב היילברון, סוזן לאמרס וחנן הרצברגר במחסן של "מרכז האוספים" של הולנד.

אם תרצו להתעדכן בהתפתחויות בתחום חפצי התרבות שאבדו במלחמת העולם השנייה והשבתם? ניתן להירשם [כאן](#) לניוזלטר.

להירשם